

**ТӨСВИЙН ШУУД ЗАХИРАГЧИЙН
2020 ОНЫ САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛД
ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ**

Товчилсон үгийн жагсаалт

АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
АОУС	Аудитын Олон Улсын Стандарт
УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
БНХАУ	Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улс
ТБОНӨХБАҮХА	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль

Агуулга

Аудитын код: САГ-2021/116/СТА-ТШЗ	0
1.Төрийн аудитын санал, дүгнэлт	3
2.Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан.....	5
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан	5
2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан	7
2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан.....	9
2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан	10
2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	11
2.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан	12
3.Аудитын тайлан.....	13
3.1. Ерөнхий зүйл.....	13
3.2. Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүй	13
3.3 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлого, дотоод хяналт	13
3.4. Материаллаг байдал	14
3.5. Санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлтүүд	14
3.6. Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт санхүүжилт	15
3.7. Шилэн дансны мэдээлэл.....	17
3.8. Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт	17
3.9. Аудитын илрүүлэлт.....	17
Залруулсан алдаа	17
Зөвлөмж өгөхөөс бусад байдлаар шийдвэрлэсэн алдаа, зөрчил	18
Аудитын зөвлөмж.....	18
3.10. Балансын дараах үйл явдал болон дараагийн аудитаар авч үзэх анхаарал татахуйц бусад чухал асуудлууд	18
4. Менежментийн захидал	20
5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн жагсаалт	24

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

15160 Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг
Бага тойруу-3, Засгийн газрын IV байр
Утас:26-04-37, Факс:51-26-42-30
E-mail: info@audit.gov.mn

ХҮНС, ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ, ХӨНГӨН
ҮЙЛДВЭРИЙН ЯАМНЫ ТӨРИЙН
НАРИЙН БИЧГИЙН ДАРГА
Т.ЖАМБАЛЦЭРЭН ТАНАА

2021.02.25 № 07/498
танай _____-ны № _____-т

Аудитын санал дүгнэлт

Зөрчилгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамны 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамны 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл материаллаг алдаагүй, Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт, Сангийн сайдын баталсан холбогдох журамд нийцүүлэн үнэн зөв, шударга толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторов баталсан Санхүүгийн тайлангийн аудитын журам, гарын авлагын дагуу гүйцэтгэж, шалгагдагч этгээдээс хараат бус, аудиторов ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Бусад мэдээлэл

Байгууллагын удирдлага бусад мэдээлэлтэй холбоотой үүрэг хариуцлагыг хүлээнэ.

Байгууллагын жилийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд 21 чиг үүргийн 43 зорилтын хүрээнд 193 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөснөөс 78.8 хувийг бүрэн хэрэгжүүлж, 35 арга хэмжээг 70 хувийн, 6 арга хэмжээг 30 хувийн гүйцэтгэлтэй гэж тайлагнасан байна.

Санхүүгийн тайланд өгсөн бидний дүгнэлт бусад мэдээллийг хамраагүй болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт, Сангийн сайдын баталсан журам, зааврын дагуу үнэн зөв, шударга бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэж болох материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтуудыг хэрэгжүүлэх хариуцлага хүлээнэ.

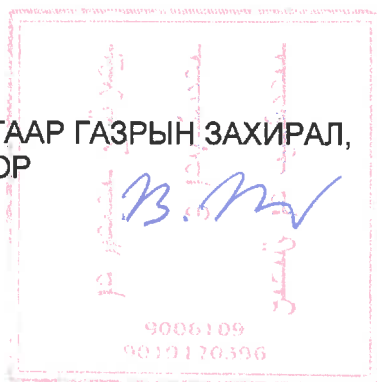
Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдаанаас үүссэн материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт гэдэг нь дээд түвшний баталгаа боловч материаллаг буруу илэрхийлэл байгаа тохиолдолд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар түүнийг бүгдийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа биш юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

АУДИТЫН ХОЁРДУГААР ГАЗРЫН ЗАХИРАЛ,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ц.НАРАНЧИМЭГ

2.Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

Тайлант хугацаа: 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

/төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	821,218,914.79	749,063,110.87
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	10,000,000.00	19,800,000.00
31200	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	10,000,000.00	19,800,000.00
31210	Төгрөг	10,000,000.00	19,800,000.00
31214	Бусад төсөл, нөөцийн харилцах	10,000,000.00	19,800,000.00
33	АВЛАГА	312,882,809.20	117,692,184.28
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	747,601.72	0.00
33300	Татаас, санхүүжилтийн авлага	302,488,807.48	108,045,784.28
33500	Бусад авлага	9,646,400.00	9,646,400.00
33520	Хувь хүмүүсээс авах авлага	9,646,400.00	9,646,400.00
34	УРЬДЧИЛГАА	3,402,514.00	10,900,000.00
34600	Урьдчилж гарсан зардал	3,402,514.00	10,900,000.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	494,933,591.59	600,670,926.59
35100	Түүхий эд материал	4,921,347.83	45,619,147.83
35110	Тусгай зориулалттай материал	4,921,347.83	42,384,347.83
35130	Эм боох материал	0.00	3,234,800.00
35300	Бэлэн бүтээгдэхүүн	447,250,000.00	447,250,000.00
35400	Хангамжийн материал	42,762,243.76	107,801,778.76
35410	Бичиг хэргийн материал	6,171,147.00	3,597,076.00
35420	Аж ахуйн материал	1,711,760.00	1,631,560.00
35440	Түлш, шатах тослох материал	7,277,216.00	2,858,008.00
35470	Бусад хангамжийн материал	27,602,120.76	99,715,134.76
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	9,166,906,107.59	8,526,034,561.79
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	9,166,906,107.59	8,526,034,561.79
39200	Биет хөрөнгө	8,815,080,127.59	8,042,190,131.71
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	8,711,123,084.97	8,046,342,044.97
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-239,663,066.75	-448,312,631.39
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	344,271,309.78	389,861,309.78
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-344,271,309.78	-297,271,309.78
39205	Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	859,290,166.68	782,004,017.41
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-699,851,449.47	-581,691,501.61
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	854,020,907.58	831,539,713.55
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-684,435,662.13	-693,287,915.57
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	25,087,504.00	25,087,504.00
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-10,491,357.29	-12,081,099.65
39300	Биет бус хөрөнгө	351,825,980.00	483,844,430.08
39301	Программ хангамж	329,562,750.00	460,171,450.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-307,242,750.00	-308,522,749.92
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	329,505,980.00	332,195,730.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	9,988,125,022.38	9,275,097,672.66
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	0.00	2,220,456.00
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	0.00	2,220,456.00
41300	Өглөг	0.00	2,220,456.00
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	0.00	2,220,456.00
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	9,988,125,022.38	9,272,877,216.66
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	9,988,125,022.38	9,272,877,216.66
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	6,518,504,470.95	6,521,194,220.95
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	1,340,743,898.54	689,806,342.82

51210	Өмнөх үеийн үр дүн	389,874,999.64	1,407,743,898.54
51220	Тайлант үеийн үр дүн	950,868,898.90	-717,937,555.72
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	2,128,876,652.89	2,061,876,652.89
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	9,988,125,022.38	9,275,097,672.66

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

Тайлант хугацаа: 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

/төгрөгөөр/

Дансны код	ҮЗҮҮЛЭЛТ	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	6,803,608,401.44	10,039,788,559.40
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	2,103,375,075.96	381,657,578.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	2,103,375,075.96	381,657,578.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	2,103,375,075.96	15,738,000.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	17,160,200.00	5,938,000.00
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	2,086,214,875.96	9,800,000.00
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	0.00	323,098,702.00
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Бараа материал	0.00	42,820,876.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	4,700,233,325.48	9,658,130,981.40
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	4,113,366,100.00	5,189,863,900.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	4,113,366,100.00	5,189,863,900.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	586,867,225.48	4,468,267,081.40
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	336,684,725.48	2,993,580,000.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХхөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	230,182,500.00	1,474,519,857.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	20,000,000.00	167,224.40
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	4,931,181,001.94	10,084,125,593.67
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	4,931,181,001.94	10,084,125,593.67
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	3,898,402,598.88	8,663,551,166.80
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,725,902,500.00	2,600,807,086.47
210101	Үндсэн цалин	1,093,203,900.00	1,543,684,609.20
210102	Нэмэгдэл	463,639,300.00	877,407,508.14
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	169,059,300.00	179,714,969.13
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	215,737,800.01	324,212,555.25
210201	Тэтгэврийн даатгал	146,701,700.01	221,867,179.65
210202	Тэтгэмжийн даатгал	17,259,000.00	25,063,335.12
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	13,807,200.00	20,991,768.90
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	3,451,800.00	5,117,533.78
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	34,518,100.00	51,172,737.80
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	228,795,800.00	228,795,800.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	103,897,300.00	103,897,300.00
210302	Түлш, халаалт	92,032,300.00	92,032,300.00
210303	Цэвэр, бохир ус	32,866,200.00	32,866,200.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	92,469,936.53	110,020,384.99
210401	Бичиг хэрэг	31,766,483.60	29,111,187.00
210402	Тээвэр, шатахуун	32,426,000.00	34,944,669.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	28,277,452.93	37,938,430.99
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	0.00	8,026,098.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	73,377,616.00	33,179,378.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	0.00	365,000.00
210602	Тавилга	0.00	438,000.00
210604	Урсгал засвар	73,377,616.00	32,376,378.00
2107	Томилолт, зочны зардал	79,587,676.00	65,533,008.00
210701	Гадаад албан томилолт	6,522,968.00	0.00
210702	Дотоод албан томилолт	73,064,708.00	65,533,008.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	574,342,310.27	315,904,880.74
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	564,031,871.27	303,242,798.74
210803	Даатгалын үйлчилгээ	4,926,934.00	6,132,650.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	933,805.00	814,505.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	136,100.00	368,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	0.00	1,900,000.00
210807	Газрын төлбөр	4,313,600.00	3,446,927.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	908,188,960.07	4,985,098,073.35
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	415,490,799.00	4,645,534,897.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	492,698,161.07	339,563,176.35
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	1,032,778,403.06	1,420,574,426.87

2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	564,595,001.32	707,165,029.08
213102	Засгийн газрын гадаад шилжүүлэг	564,595,001.32	707,165,029.08
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	408,794,053.09	575,447,449.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	59,259,321.09	0.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	245,042,998.00	442,982,948.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	35,817,000.00	57,474,200.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	68,674,734.00	74,990,301.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	59,389,348.65	137,961,948.79
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	59,389,348.65	102,881,741.19
213305	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	0.00	35,080,207.60
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	1,872,427,399.50	-44,337,034.27
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	921,558,500.60	673,600,521.45
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	921,558,500.60	640,822,223.58
225010	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал - Үндсэн хөрөнгө	0.00	12,778,297.87
225011	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал - Бараа материал	0.00	20,000,000.00
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	950,868,898.90	-717,937,555.72

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

Тайлант хугацаа: 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

/төгрөгөөр/

Дансны код	ҮЗҮҮЛЭЛТ	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	4,755,746,155.48	9,978,769,831.88
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	17,160,200.00	15,738,000.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	17,160,200.00	15,738,000.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	17,160,200.00	15,738,000.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	17,160,200.00	5,938,000.00
1200047	Шилжиж ирсэн мөнгөн хөрөнгө	0.00	9,800,000.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	4,738,585,955.48	9,963,031,831.88
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	4,113,366,100.00	5,189,863,900.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	4,113,366,100.00	5,189,863,900.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	595,684,725.48	4,773,167,931.88
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	336,684,725.48	3,296,068,807.48
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	239,000,000.00	1,476,931,900.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	20,000,000.00	167,224.40
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	29,535,130.00	0.00
134001	Нийгмийн даатгалын сангаас санхүүжих	29,535,130.00	0.00
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	4,670,685,369.48	9,950,385,031.88
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	4,670,685,369.48	9,950,385,031.88
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	3,257,962,291.94	8,421,764,820.73
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,725,902,500.00	2,599,405,422.75
210101	Үндсэн цалин	1,093,203,900.00	1,542,282,945.48
210102	Нэмэгдэл	463,639,300.00	877,407,508.14
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	169,059,300.00	179,714,969.13
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	215,737,800.00	322,646,161.25
210201	Тэтгэврийн даатгал	146,701,700.00	220,300,785.65
210202	Тэтгэмжийн даатгал	17,259,000.00	25,063,335.12
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	13,807,200.00	20,991,768.90
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	3,451,800.00	5,117,533.78
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	34,518,100.00	51,172,737.80
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	228,795,800.00	228,795,800.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	103,897,300.00	103,897,300.00
210302	Түлш, халаалт	92,032,300.00	92,032,300.00
210303	Цэвэр, бохир ус	32,866,200.00	32,866,200.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	101,044,820.93	99,830,922.99
210401	Бичиг хэрэг	34,024,400.00	23,341,312.00
210402	Тээвэр, шатахуун	37,808,700.00	30,525,461.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	28,268,320.93	37,938,430.99
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	943,400.00	8,025,719.00
2105	Нормативт зардал	269,300.00	0.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	269,300.00	0.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	111,582,814.00	58,025,764.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	1,172,000.00	25,211,386.00
210602	Тавилга	3,402,514.00	0.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	468,500.00	438,000.00
210604	Урсгал засвар	106,539,800.00	32,376,378.00
2107	Томилот, зочны зардал	78,110,476.00	65,533,008.00
210701	Гадаад албан томилолт	6,522,968.00	0.00
210702	Дотоод албан томилолт	71,587,508.00	65,533,008.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	453,018,781.01	399,580,801.74
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	442,555,042.01	386,918,719.74
210803	Даатгалын үйлчилгээ	4,926,934.00	6,132,650.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	933,805.00	814,505.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	289,400.00	368,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	0.00	1,900,000.00

210807	Газрын төлбөр	4,313,600.00	3,446,927.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	343,500,000.00	4,647,946,940.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	343,500,000.00	4,647,946,940.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	1,412,723,077.54	1,528,620,211.15
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	564,595,001.32	707,165,029.08
213102	Засгийн газрын гадаад шилжүүлэг	564,595,001.32	707,165,029.08
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	486,249,920.09	575,447,449.00
213202	Нийгмийн даатгалын тэтгэвэр, тэтгэмж	29,535,130.00	0.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	63,049,321.09	0.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	277,000,000.00	442,982,948.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	35,817,000.00	57,474,200.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	80,848,469.00	74,990,301.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	361,878,156.13	246,007,733.07
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	59,389,348.65	102,881,741.19
213305	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	302,488,807.48	143,125,991.88
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	85,060,786.00	28,384,800.00
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН	75,060,786.00	18,584,800.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	75,060,786.00	18,584,800.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	75,060,786.00	18,584,800.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	75,060,786.00	18,584,800.00
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	-75,060,786.00	-18,584,800.00
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	10,000,000.00	9,800,000.00
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0.00	10,000,000.00
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	10,000,000.00	19,800,000.00

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

Тайлант хугацаа: 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	/төгрөгөөр/ Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
2018 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	6,518,504,470.95	1,950,814,240.89	-314,662,934.19	8,154,655,777.65
Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0.00	0.00	704,537,933.83	704,537,933.83
Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	6,518,504,470.95	1,950,814,240.89	389,874,999.64	8,859,193,711.48
Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0.00	178,062,412.00	0.00	178,062,412.00
Тайлант үеийн үр дүн	0.00	0.00	950,868,898.90	950,868,898.90
2019 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	6,518,504,470.95	2,128,876,652.89	1,340,743,898.54	9,988,125,022.38
Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0.00	0.00	67,000,000.00	67,000,000.00
Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	6,518,504,470.95	2,128,876,652.89	1,407,743,898.54	10,055,125,022.38
Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0.00	-67,000,000.00	0.00	-67,000,000.00
Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	2,689,750.00	0.00	0.00	2,689,750.00
Тайлант үеийн үр дүн	0.00	0.00	-717,937,555.72	-717,937,555.72
2020 оны 12-р сарын 31-наарх үлдэгдэл	6,521,194,220.95	2,061,876,652.89	689,806,342.82	9,272,877,216.66

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Тайлант хугацаа: 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

/төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	5,199,272,100.00	5,092,920,158.81	106,351,941.19	97.9
УРСГАЛ ЗАРДАЛ	5,199,272,100.00	5,092,920,158.81	106,351,941.19	97.9
БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	3,912,234,500.00	3,810,307,680.73	101,926,819.27	97.4
Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	2,617,902,900.00	2,599,405,422.75	18,497,477.25	99.3
Үндсэн цалин	1,554,565,700.00	1,542,282,945.48	12,282,754.52	99.2
Нэмэгдэл	881,284,600.00	877,407,508.14	3,877,091.86	99.6
Унаа хоолны хөнгөлөлт	182,052,600.00	179,714,969.13	2,337,630.87	98.7
Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	345,066,100.00	322,646,161.25	22,419,938.75	93.5
Тэтгэврийн даатгал	236,681,500.00	220,300,785.65	16,380,714.35	93.1
Тэтгэмжийн даатгал	27,188,000.00	25,063,335.12	2,124,664.88	92.2
ҮОМШӨ-ний даатгал	21,749,800.00	20,991,768.90	758,031.10	96.5
Ажилгүйдлийн даатгал	5,438,100.00	5,117,533.78	320,566.22	94.1
Эрүүл мэндийн даатгал	54,008,700.00	51,172,737.80	2,835,962.20	94.8
Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	228,795,800.00	228,795,800.00	0.00	100.0
Гэрэл, цахилгаан	103,897,300.00	103,897,300.00	0.00	100.0
Түлш, халаалт	92,032,300.00	92,032,300.00	0.00	100.0
Цэвэр, бохир ус	32,866,200.00	32,866,200.00	0.00	100.0
Хангамж, бараа материалын зардал	105,038,400.00	99,830,922.99	5,207,477.01	95.0
Бичиг хэрэг	24,064,800.00	23,341,312.00	723,488.00	97.0
Тээвэр, шатахуун	33,025,700.00	30,525,461.00	2,500,239.00	92.4
Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	38,014,600.00	37,938,430.99	76,169.01	99.8
Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	9,933,300.00	8,025,719.00	1,907,581.00	80.8
Нормативт зардал	110,400.00	0	110,400.00	0.0
Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	110,400.00	0	110,400.00	0.0
Эд хогшил, урсгал засварын зардал	85,063,300.00	75,510,564.00	9,552,736.00	88.8
Багаж, техник, хэрэгсэл	51,096,400.00	42,696,186.00	8,400,214.00	83.6
Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	468,500.00	438,000.00	30,500.00	93.5
Урсгал засвар	33,498,400.00	32,376,378.00	1,122,022.00	96.6
Томилолт, зочны зардал	76,200,700.00	65,533,008.00	10,667,692.00	86.0
Дотоод албан томилолт	76,200,700.00	65,533,008.00	10,667,692.00	86.0
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	436,140,200.00	400,680,801.74	35,459,398.26	91.9
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	415,333,300.00	386,918,719.74	28,414,580.26	93.2
Даатгалын үйлчилгээ	6,177,800.00	6,132,650.00	45,150.00	99.3
Тээврийн хэрэгслийн татвар	1,944,100.00	814,505.00	1,129,595.00	41.9
Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	600,000.00	368,000.00	232,000.00	61.3
Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	3,000,000.00	3,000,000.00	0.00	100.0
Газрын төлбөр	9,085,000.00	3,446,927.00	5,638,073.00	37.9
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	17,916,700.00	17,905,000.00	11,700.00	99.9
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	17,916,700.00	17,905,000.00	11,700.00	99.9
УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	1,287,037,600.00	1,282,612,478.08	4,425,121.92	99.7
Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	709,530,500.00	707,165,029.08	2,365,470.92	99.7
Засгийн газрын гадаад шилжүүлэг	709,530,500.00	707,165,029.08	2,365,470.92	99.7
Бусад урсгал шилжүүлэг	577,507,100.00	575,447,449.00	2,059,651.00	99.6
Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	444,000,000.00	442,982,948.00	1,017,052.00	99.8

Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	57,474,200.00	57,474,200.00	0.00	100.0
Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	76,032,900.00	74,990,301.00	1,042,599.00	98.6
ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	5,199,272,100.00	5,092,920,158.81	106,351,941.19	98.0
УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	5,190,804,900.00	5,086,982,158.81	103,822,741.19	98.0
Улсын төсвөөс санхүүжих	5,190,804,900.00	5,086,982,158.81	103,822,741.19	98.0
ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	8,467,200.00	5,938,000.00	2,529,200.00	70.1
Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	8,467,200.00	5,938,000.00	2,529,200.00	70.1
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0	0	0	
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0	0	0	
АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	113	113	0.00	100.0
Удирдах ажилтан	14	14	0.00	100.0
Гүйцэтгэх ажилтан	99	99	0.00	100.0

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан

Тайлант хугацаа: 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

/төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		
НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН		4,770,755,888.88
УРСГАЛ ЗАРДАЛ		4,770,755,888.88
БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ		4,627,629,897.00
Бараа үйлчилгээний бусад зардал		4,627,629,897.00
Бараа үйлчилгээний бусад зардал		4,627,629,897.00
УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ		143,125,991.88
Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг		143,125,991.88
Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг		143,125,991.88
ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР		3,296,236,031.88
Нэмэлт санхүүжилтийн орлого		3,296,236,031.88
Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж		3,296,068,807.48
Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого		167,224.40
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		

3.Аудитын тайлан

3.1. Ерөнхий зүйл

3.2. Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүй

Засгийн газрын 2020 оны 50 дугаар тогтоолоор Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамны үйл ажиллагааны стратеги, зохион байгуулалтын бүтцийн өөрчлөлтийн хөтөлбөр, бүтэц орон тооны хязгаарыг баталсан байна.

Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам нь үйл ажиллагааны эрхэм зорилгоо “Салбарын бодлогыг оновчтой тодорхойлж хэрэгжүүлэх замаар түүхий эдийн нөөцийг зохистой ашиглах, импортыг орлох, экспортын баримжаатай бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, үнэ цэнийн сүлжээг хөгжүүлэх, үйлдвэрлэлийн орлого, бүтээмжийг өсгөн өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэн салбарын эдийн засгийн өсөлтийг тогтвортой нэмэгдүүлэх, хүн амыг эрүүл, баталгаат, шим тэжээллэг хүнс, эрүүл ахуй, хэрэглээний шаардлага хангасан хувцас, хэрэгслээр хангах нөхцөлийг бүрдүүлэх” гэж тодорхойлсон байна.

Яам нь тэргүүлэх чиглэл, үйл ажиллагааны эрхэм зорилгын хүрээнд дор дурдсан стратегийн зорилтыг хэрэгжүүлнэ: Үүнд:

- төрийн захиргааны удирдлагаар хангах, бүтцийн дотоод зохицуулалт, үйлчилгээг эрхлэх, салбарын хүний нөөцийн бодлогыг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, салбарын хууль, эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгоход дэмжлэг үзүүлэх;
- мал аж ахуй, мал эмнэлэг, газар тариалан, хүнсний болон хөнгөн, жижиг, дунд үйлдвэр, үйлчилгээ, хоршоо, дотоод худалдааны салбарын хууль тогтоомж, тогтоол, шийдвэрийн төсөл, урт, дунд, богино хугацааны бодлогын баримт бичиг, түүнийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөний төсөл боловсруулах, бодлогын үр нөлөөний үнэлгээ хийж удирдамжаар хангах, хоёр талын болон олон талт гадаад хамтын ажиллагааг хөгжүүлэхэд бүх талын дэмжлэг үзүүлэх, салбарын чиглэлээр төрийн үйлчилгээг цахим хэлбэрээр үзүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлэх, салбарын статистик мэдээ гаргах, хэрэглэгчдийг мэдээ, мэдээллээр хангах;
- мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийн бодлого болон малын генетик нөөцийг бүртгэх, төлөв байдлыг тодорхойлох, хадгалах, хамгаалах, тогтвортой ашиглах, судлан хөгжүүлэх, мал, амьтны эрүүл мэндийг хамгаалах, мал, амьтны гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүний ариун цэвэр, эрүүл ахуйн шаардлагыг хангах бодлогын хэрэгжилтийг зохион байгуулах, зохицуулах;
- газар тариалангийн үйлдвэрлэлийн бодлого болон хөрс, ургамал хамгаалал, үр сортын шинэчлэлийн бодлогын хэрэгжилтийг зохион байгуулах, зохицуулах;
- хөнгөн үйлдвэрийн бодлогын хэрэгжилтийг зохион байгуулах, зохицуулах;
- хүнс, хоол үйлдвэрлэл, дотоод худалдааны бодлогын хэрэгжилтийг зохион байгуулах, зохицуулах;
- салбарын хууль тогтоомж, бодлого, хөтөлбөр, төсөл, Засгийн газрын тогтоол, шийдвэрийн хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ хийх, үр дүнд үнэлгээ өгөх, дотоод аудит хийх, эрсдэлийн удирдлагаар хангах;
- төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн эдийн засаг, санхүүгийн үйл ажиллагаа, худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулах.

3.3 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлого, дотоод хяналт

Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам нь санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангаа Төсвийн тухай хууль болон УСНББОУС, түүнд нийцүүлэн баталсан төсвийн байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, журмын дагуу үнэн зөв бэлтгэх үүрэгтэй.

Тус яамны санхүүгийн үйл ажиллагаанд Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайдын 2019 оны 11 дүгээр сарын 4-ний өдрийн А/385 дугаар тушаалаар баталсан

салбарын төсөвт байгууллагуудад мөрдөгдөх Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг мөрдөж байна.

Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамны санхүүгийн үйл ажиллагаа, Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтэд Хяналт, шинжилгээ, үнэлгээ дотоод аудитын газраас хяналт шалгалт хийгээгүй байна.

Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамны дотоод хяналтын эрсдэлийг төлөвлөлтийн үе шатанд бага гэж үнэлсэн бөгөөд гүйцэтгэлийн үе шатанд дахин хянахад дотоод хяналт үр нөлөөтэй байна.

3.4. МАТЕРИАЛЛАГ БАЙДАЛ

Аудитыг төлөвлөх болон гүйцэтгэх үе шатны материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр нийт зардлыг сонгож, эрсдэлийн түвшинг “бага” гэж үнэлэн хувь хэмжээг 2-оор тогтоов.

Төлөвлөлтийн үе шатанд материаллаг байдлын түвшинг 2019 оны санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардал 5,852,739.5 мянган төгрөгийн 2 хувиар буюу 117,054.8 мянган төгрөгөөр тооцсон бөгөөд гүйцэтгэлийн үе шатанд материаллаг байдлын суурь, хувь хэмжээнд өөрчлөлт оруулаагүй боловч 2020 оны санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардлаас 215,154.5 мянган төгрөгөөр тооцлоо.

3.5. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамны 2020 оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 713,027.3 мянган төгрөгөөр буюу 7.1 хувиар буурсан байна.

Өмнөх оны үзүүлэлтээс мөнгөн хөрөнгө, авлага, урьдчилж гарсан зардал, бараа материал, үндсэн хөрөнгийн дансад материаллаг өөрчлөлт гарсан байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

/мянган төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	10,000.0	19,800.0	9,800.0
Авлага	312,882.8	117,692.2	(195,190.6)
Урьдчилгаа	3,402.5	10,900.0	7,497.5
Бараа материал	494,933.6	600,670.9	105,737.3
Үндсэн хөрөнгө	9,166,906.1	8,526,034.6	(640,871.5)
Нийт хөрөнгө	9,988,125.0	9,275,097.7	(713,027.3)
Өр төлбөр		2,220.5	2,220.5
Засгийн газрын оролцоо /Эздийн өмч/	9,988,125.0	9,272,877.2	(715,247.8)
Нийт өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө өмчийн дүн	9,988,125.0	9,275,097.7	(713,027.3)

Мөнгөн хөрөнгө дансны үлдэгдэл 19,800.0 мянган төгрөг болж 9,800.0 мянган төгрөгөөр өссөн нь арилжааны банкин дахь Ахмадын сангийн дансанд нэг удаагийн тэтгэмжийн зардлаас 9,800.0 мянган төгрөгийг шилжүүлж, хуримтлуулснаас шалтгаалжээ.

Авлага дансанд оны эцэст нэмэлт санхүүжилтийн данснаас төсөвт төвлөрүүлсэн 108,045.8 мянга, 2018 онд шүүхийн шийдвэрээр 1 хүний ажилгүй байсан хугацааны цалин нөхөн олгосныг буруутай этгээдээр төлүүлэхээр үүсгэсэн 9,646.4 мянган төгрөгийн нийт 117,692.2 мянган төгрөгийн авлага бүртгэлтэй байна.

Буруу шийдвэр гаргасан этгээдээр нөхөн төлүүлэхээр 2018 онд үүсгэсэн 9,646.4 мянган төгрөгийн авлагыг барагдуулах талаар үр дүнтэй арга хэмжээ авч ажиллах шаардлагатай бөгөөд авлагын насжилт нэмэгдэж, найдваргүй авлага үүсэх эрсдэлтэй байна.

Бараа материалын дансны үлдэгдэл 600,670.9 мянган төгрөг болж 105,737.3 мянган төгрөгөөр өссөн нь Коронавируст халдварт цар тахлын үед баяр ёслолын арга хэмжээг хориглосноос үүдэн Үйлдвэр худалдаа, үйлчилгээний тэргүүний ажилтан, Хөдөө аж ахуйн тэргүүний ажилтны нийт 63,236.8 мянган төгрөгийн үнэмлэх, тэмдгийг зарцуулаагүй, 29,975.0 мянган төгрөгийн лиценз, ном гарын авлагын үлдэгдэл нэмэгдсэнтэй холбоотой байна.

Үндсэн хөрөнгө дансны үлдэгдэл 8,526,034.6 мянган төгрөг болж 640,871.5 мянган төгрөгөөр буурсан нь Засгийн газрын 2020 оны 5 дугаар сарын 20-ны өдрийн 188 дугаар тогтоолын дагуу үндсэн хөрөнгөнд бүртгэлтэй конторын барилгыг 9 айлын орон сууцны зориулалтаар эзэмшигчдэд нь хувьчилж, данс бүртгэлээс хассантай холбоотой байна.

Үндсэн хөрөнгөнд урсгал төсвөөс 26,503.7 мянган төгрөгийн, үнэ төлбөргүй 323,098.7 мянган төгрөгийн нийт 352,292.2 мянган төгрөгийн хөрөнгө нэмэгдэж, ТӨБЗГ-ын зөвшөөрлийн дагуу 744,835.8 мянган төгрөгийн хөрөнгийг шилжүүлж, 193,116.2 мянган төгрөгийн хөрөнгийг акталж, данснаас хассан байна.

Тайлант онд 2,220.5 мянган төгрөгийн нийгмийн даатгалын шимтгэл, хувь хүний орлогын татварын өглөг үүсгэсэн байна.

Засгийн газрын оролцоо дансны үлдэгдэл 9,272,877.2 мянган төгрөг болж 715,247.8 мянган төгрөгөөр буурсан нь Засгийн газрын тогтоолоор үндсэн хөрөнгө хувьчилсан, нэмэлт санхүүжилтийн төслийн санхүүжилтийн авлага олгосныг тайлант онд зарцуулсан зэргээс шалтгаалжээ.

Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамны санхүүгийн үр дүнгийн тайлангаар нийт орлого өмнөх оноос 3,135,988.1 мянган төгрөгөөр буюу 46.1 хувиар өссөн байна. Энэ нь нэмэлт санхүүжилтээр Хятадын ард түмэнд найрсаг хөршийн хувиар сэтгэлийн дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор 30 мянган хонь бэлтгэхэд Засгийн газрын нөөцөөс болон Эрдэнэс Тавантолгой ХК-аас олгосон хандив тусламжийн орлогыг төвлөрүүлж зарцуулсантай холбоотой байна.

Нийт зардал өмнөх оноос 4,813,004.9 мянган төгрөгөөр буюу 82.2 хувиар өссөн байна. Энэ нь дээрх 30 мянган хонь бэлтгэхэд 3,925,765.9 мянган төгрөгийг зарцуулж, Засгийн газрын 2020 оны 75 дугаар тогтоолоор Төрийн жинхэнэ албаны зарим албан тушаалын цалингийн сүлжээг шинэчлэн тогтоосонтой холбоотойгоор цалин, нийгмийн даатгалын шимтгэлийн зардал 983,379.4 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэн зэрэг нь голлон нөлөөлжээ.

Өмчийн өөрчлөлтийн тайланд өмнөх үеийн үр дүнг 67,000.0 мянган төгрөгөөр бууруулсан нь Засгийн газрын тогтоолын дагуу хувьчилж, данснаас хассан үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээг бууруулсантай холбоотой байна.

3.6. Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт санхүүжилт

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь энэ хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

Төсвийн төлөвлөлт

Тус байгууллагын 2020 оны төсвийн төсөлд нийт зарлагыг 4,030.471.7 мянган төгрөгөөр тооцон төлөвлөж, дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Төсвийн захирагчийн хүргүүлсэн төсвийн төслийн нийт зарлагыг 832,851.0 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлж 4,863,322.7 мянган төгрөгөөр баталсан бөгөөд 2020 оны 9 дүгээр сард тодотгол хийн дахин 335,949.4 мянган төгрөгөөр нэмсэн байна.

Төсвийн төслөөс нийт зарлагыг 1,168,800.4 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлэн баталсан бөгөөд дараах зардлуудад материаллаг хэмжээний өөрчлөлт орсон байна. Үүнд:

- Засгийн газрын тогтоолоор цалингийн сүлжээ шинэчлэн батлагдсантай холбоотойгоор цалин, нийгмийн даатгалын зардал 598,425.0 мянга;
- Салбарын Олон улсын байгууллагуудын гишүүнчлэлийн төлбөр нэмэгдсэнээс Гадаад шилжүүлгийн зардал 345,255.5 мянга;
- Засгийн газрын тогтоолоор улсын сайн малчин, тариаланчийн тоо нэмж батлагдсантай холбоотойгоор Сайн малчин, тариаланчдын шагналын зардлыг 167,000.0 мянга;
- Багаж техник хэрэгсэл авах зардлыг 45,547.2 мянган төгрөгөөр тус тус нэмэгдүүлсэн байна.

Тайлант онд төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх “Хөдөө аж ахуй, газар тариалан, аж үйлдвэрийн бодлого удирдлага” хөтөлбөрийн 8 арга хэмжээг санхүүжүүлэхээр 5,199,272.1 мянган төгрөгийн төсөв баталснаас 5,190,804.9 мянган төгрөгийг улсын төсвийн санхүүжилтээр, 8,467.4 мянган төгрөгийг үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос бүрдүүлэхээр төлөвлөжээ.

Төсвийн гүйцэтгэл

Гүйцэтгэлээр улсын төсвөөс 5,189,863.9 мянган төгрөгийн санхүүжилт авч, үндсэн үйл ажиллагааны орлого 5,938.0 мянган төгрөг төвлөрч, нийт 5,195,801.9 мянган төгрөгийн эх үүсвэр бүрдүүлж, урсгал үйл ажиллагаанд 5,092,920.2 мянган төгрөгийг зарцуулж 102,881.7 мянган төгрөгийг улсын төсөвт буцаан төвлөрүүлсэн байна.

Үндсэн үйл ажиллагааны буюу цайны газрын түрээсийн орлого 2,529.2 мянган төгрөгөөр тасарсан нь Короновируст цар тахлын улмаас түрээслэгч компанийн үйл ажиллагаа зогссоноос шалтгаалжээ.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 5,092,920.2 мянган төгрөг буюу 98.0 хувьтай байгаа нь цалин, нийгмийн даатгалын шимтгэлийн зардлыг 40,917.4 мянган төгрөгөөр, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний төлбөр хураамжийг 35,459.4 мянган төгрөгөөр, дотоод албан томилолтын зардлыг 10,667.7 мянган төгрөгөөр, эд хогшил урсгал засварын зардлыг 9,552.7 мянган төгрөгөөр тус тус дутуу зарцуулсантай холбоотой байна.

Нэмэлт санхүүжилт

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Хандив тусламжаар 3,030,656.8 мянган төгрөг, өмнөх оноос дамжин хэрэгжиж байгаа гадаад төсөл хөтөлбөрөөс 265,412.0 мянга, Засгийн газрын нөөц сангаас 1,474,519.9 мянга, бусад орлогоос 167.2 мянга, нийт 4,770,755.9 мянган төгрөгийн нэмэлт орлого бүрдүүлжээ.

Үүнээс Хятадын ард түмэнд найрсаг хөршийн хувиар сэтгэлийн дэмжлэг үзүүлж, 30 мянган хонь бэлтгэж, хүлээлгэн өгөх арга хэмжээнд 3,926,515.9 мянган төгрөгийг, мөн аяны хүрээнд 2018 онд төвлөрсөн 177,716.8 мянган төгрөгийн хандивыг шилжүүлсэн бөгөөд Улсын аварга малчин өрх, улсын хошой малчин өрх, улсын аварга тариаланч хамт олон, аварга тариаланчийн шагналд 400,944.0 мянган төгрөгийг, өмнөх оноос дамжин хэрэгжиж буй 3 төсөл хөтөлбөрт 122,453.2 мянган төгрөгийг нийт 4,627,629.9 мянган төгрөгийг зарцуулан, үлдэгдэл 143,126.0 мянган төгрөгийг улсын төсөвт төвлөрүүлжээ.

3.7. Шилэн дансны мэдээлэл

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Тайлант хугацаанд Шилэн дансны нэгдсэн цахим системд 20 төрлийн 149 мэдээлэл оруулахаас 120 мэдээллийг хугацаанд нь бүрэн, 10 мэдээллийг дутуу, 19 мэдээллийг хугацаа хоцроон байршуулсан байна.

Дараах 10 мэдээллийг холбогдох хууль, журмын дагуу мэдээлээгүй байна. Үүнд:

- Худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөг төсвийн шууд захирагчийн түвшинд төлөвлөж, батлуулаагүй тул тус яамны төсвөөс худалдан авах бараа, ажил, үйлчилгээний төлөвлөгөө, тайланг мэдээлээгүй,
- Төсвийн шууд захирагчийн төсөвт болон нэмэлт санхүүжилтээр хэрэгжүүлсэн 11 удаагийн 3,782,959.2 мянган төгрөгийн худалдан авалтын тендерийн ерөнхий мэдээллийг байршуулаагүй,
- Цалингийн зардлаас бусад таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий 6 удаагийн 400,878.9 мянган төгрөгийн зарлагын мөнгөн гүйлгээг мэдээлээгүй,
- Таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий 5 байгууллагаас худалдан авсан 306,934.7 мянган төгрөгийн бараа, ажил үйлчилгээний нэр, санхүүжилтийн хэмжээ, нийлүүлэгчийн нэр, хаяг зэргийг мэдээлээгүй,
- Эхний хагас жилд БНХАУ-д хүмүүнлэгийн хандив, тусламж олгосныг мэдээлээгүй,
- Засгийн газрын 2020 оны 8 дугаар сарын 12-ны 50 дугаар тогтоолоор тус яамны орон тооны хязгаарт өөрчлөлт орсныг мэдээлээгүй, өмнөх саруудад зөрүүтэй мэдээлэл тавьсан,
- Тухайн жилийн төсөвт нэмэлт, өөрчлөлт орсныг мэдээлээгүй,
- Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, хэтрэлт хэмнэлтийн шалтгаан тайлбарыг сүүлийн 3 сард мэдээлээгүй, зарим сард дутуу мэдээлсэн,
- Тус яамны төсөвт хамааралгүй хөрөнгийн зардал, хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний төлөвлөгөө, гүйцэтгэл, концессын зүйлийн жагсаалт, гүйцэтгэлийн хэсэгт төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн мэдээллийг, дутуу ойлгомжгүй байдлаар оруулсан байна.

3.8. Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгсөн 34,504.0 мянган төгрөгийн 5 зөвлөмжийг хэрэгжүүлэн ажилласан байна.

3.9. Аудитын илрүүлэлт

Аудитаар нийт 157,872.4 мянган төгрөгийн алдаа зөрчил илэрснээс, 33,589.8 мянган төгрөгийн 3 алдааг залруулж, 42,538.9 мянган төгрөгийн зөрчлийг арилгах 2 албан шаардлага хүргүүлж, 81,743.7 мянган төгрөгийн алдаа, зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх 6 зөвлөмж өглөө.

Залруулсан алдаа

Аудитаар нягтлан бодох бүртгэлийн бичилт, тооцоолол болон тайлагналын алдаатай дараах залруулгыг санхүүгийн тайланд тусгаж, баталгаажуулав. Үүнд:

1. Гражийн газрын дахин үнэлгээний 2,689.8 мянган төгрөгийн нэмэгдлийг үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлогоор бүртгэснийг Засгийн газрын оруулсан капитал дансанд,
2. Бусад байгууллагад шилжүүлсэн 20,000.0 мянган төгрөгийн тоног төхөөрөмжийг Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний төлбөр хураамжийн зардлаар бүртгэснийг үйл ажиллагааны бус зардалд,

3. Гэрээний дагуу 10,900.0 мянган төгрөгийг урьдчилан шилжүүлж шууд зардлаар бүртгэснийг Урьдчилж төлсөн зардал/төлбөрийн дансанд тус тус залруулга хийлгэлээ.

Зөвлөмж өгөхөөс бусад байдлаар шийдвэрлэсэн алдаа, зөрчил

Аудитаар 124,282.6 мянган төгрөгийн залруулагдаагүй алдаа, зөрчил илэрснээс 42,538.9 мянган төгрөгийн зөрчилд 2 албан шаардлага хүргүүлээ. Үүнд:

1. Тайлант оны нийт 42,538.9 мянган төгрөгийн шатахууны худалдан авалтад гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах тендер зохион байгуулаагүй нь ТБОНӨХБАҮХА тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-т “Худалдан авах ажиллагаанд ил тод, өрсөлдөх тэгш боломжтой, үр ашигтай, хэмнэлттэй, хариуцлагатай байх зарчмыг баримтална”, 8.4-т “Тендер шалгаруулалтын журмыг сонгохдоо тухайн бараа, ажил, үйлчилгээний нийт төсөвт өртгийг үндэслэл болгоно” гэж заасныг болон Засгийн газрын 2013 оны 68 дугаар тогтоолоор баталсан “Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиллагаанд мөрдөх журмыг сонгоход баримтлах босго үнэ”-д заасантай тус тус нийцээгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Дээрх зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, бараа, ажил үйлчилгээг худалдан авахдаа холбогдох хуулийг мөрдөж ажиллах албан шаардлага хүргүүлэх.

2. Шилэн дансны нэгдсэн системд нийт 10 мэдээллийг дутуу болон зөрүүтэй, 19 мэдээллийг хугацаа хоцроон мэдээлсэн нь Шилэн дансны тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн “Шилэн дансны зарчим 4.1-д “Энэ хуулийг хэрэгжүүлэхэд дараах зарчмыг баримтална”, 4.1.1-д “мэдээлэл үнэн зөв, бодитой, иж бүрэн байх”, 4.1.2-д “мэдээлэл ойлгомжтой, ач холбогдолтой байх”, 4.1.3-т “тогтоосон хугацаанд, тогтмол, шуурхай мэдээлдэг байх”, 6 дугаар зүйлийн 6.1.1, 6.1.6, 6.3.5, 6.4.1, 6.4.3, 6.4.4, 6.4.5, 6.4.7-д заасантай тус тус нийцээгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Дээрх зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх албан шаардлага хүргүүлэх.

Аудитын зөвлөмж

Аудитаар илэрсэн 81,743.7 мянган төгрөгийн алдаа, зөрчилд 6 зөвлөмж өгч, менежментийн захидалд тусгав.

3.10. БАЛАНСЫН ДАРААХ ҮЙЛ ЯВДАЛ БОЛОН ДАРААГИЙН АУДИТААР АВЧ ҮЗЭХ АНХААРАЛ ТАТАХУЙЦ БУСАД ЧУХАЛ АСУУДЛУУД

Аудитын явцад анхаарал татахуйц, дараагийн аудитаар авч үзэх дараах асуудлууд ажиглагдаа. Үүнд:

- Монгол Улсын Ерөнхий сайдын 2020 оны 8 дугаар сарын 5-ны өдрийн 25 дугаар захирамжаар Ерөнхийлөгчөөс Коронавируст халдвар, цар тахалтай тэмцэж буй Хятадын ард түмэнд найрсаг хөршийн хувиар сэтгэлийн дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор БНХАУ-д хийсэн айчлалын үеэр Монголын ард түмнийг төлөөлөн хандивласан 30 мянган хонийг хүлээлгэн өгөх ажлын хэсэг байгуулсан байна. Тус ажлын хэсгийн даргаар ХХААХҮС-ыг томилж, ажлын дэд хэсэг байгуулж хонь худалдан авах тендерийг зохион байгуулахаар даалгасны дагуу ХХААХҮЯ-ны нэмэлт санхүүжилтийн дансаар Засгийн газрын нөөц сангаас 1,076.0 сая төгрөгийн, Эрдэнэс-Тавантолгой ХК-аас 1.0 сая ам доллар буюу 2,852.9 сая төгрөгийн хандивын орлого төвлөрүүлэн зарцуулсан байна.

Дээрх арга хэмжээний хэрэгжилтийг Засгийн газрын нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн аудитаар авч үзэх нь зүйтэй гэж үзэж байна.

- Албан тушаалын болон албан ажлын суудлын авто машин хэрэглэх эрх бүхий 3 албан тушаалтан болон нийтлэг үйлчилгээний зориулалтаар ашиглагддаг нийт 9 авто машин байгаагаас 5 авто машины цилиндрийн хэмжээ 2500 см.кубээс их буюу 3956-аас 5663 см.кубын эзэлхүүнтэй байна.

Албан тушаалын болон албан ажлын суудлын авто машин хэрэглэх эрх бүхий албан тушаалтнууд Засгийн газрын 2015 оны 184 дүгээр тогтоолоор зөвшөөрөгдсөн хэмжээнээс илүү цилиндрийн багтаамжтай авто машин хэрэглэж байгаа нь тус тогтоолын хэрэгжилт хангагдаагүй, төсөв хэмнэгдэх боломж алдагдаж байгаа тул уг асуудлыг дараагийн аудитаар нэгтгэн авч үзэх нь ач холбогдолтой байна.

- Урсгал болон нэмэлт санхүүжилтээс худалдан авсан бараа ажил үйлчилгээний тендер худалдан авалтыг цахим системээр зохион байгуулаагүй байгаа нь Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.4-т “Захиалагч урилгыг энэ хуулийн 52.1, 12-т заасан цахим хуудсан байрлуулж, тендер шалгаруулалтын дүнг тухай бүр мэдээлнэ” гэж заасантай нийцээгүй тул дараагийн аудитаар авч үзэн, нарийвчилсан горим сорил хэрэгжүүлнэ.

4. Менежментийн захидал

Менежментийн захидалд цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлоор нь эрэмбэлэн үзүүлэв. Үүнд:

1. Орон тооны хязгаар болон цалингийн зардлын данстай холбоотой асуудал

1.1 Илрүүлэлт:

Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамны орон тооны хязгаарт батлагдаагүй 14 үйлчилгээний ажилтны цалин, хөлсийг цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшууллын зардалд төлөвлөн батлуулж 202,502.7 мянган төгрөгийг зарцуулсан байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.3-т "батлагдсан цалингийн сан, орон тооны хязгаарт багтаан төсвийн байгууллагын орон тоо, ажиллагчдын цалин хөлсийг тогтоох", Засгийн газрын 2016 оны 3 дугаар тогтоолын хавсралтын 11-д "орон тооны хязгаар 113", 2020 оны 50 дугаар тогтоолын 3 дугаар зүйлд "Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамны орон тооны хязгаарыг 105 байхаар тогтоосугай" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

1.2. Эрсдэл:

Төсвийн төлөвлөлтийг батлагдсан тогтоол шийдвэрийн дагуу бодитой тооцож төлөвлөөгүй байх, тогтоол шийдвэргүйгээр төсвийн хөрөнгө зарцуулагдах.

1.3. Өгсөн зөвлөмж:

Батлагдсан бүтэц, орон тооны хязгаарт багтаагүй үйлчилгээний ажилчдын орон тооны асуудлыг Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.3, Засгийн газрын орон тооны хязгаар баталсан тогтоолд нийцүүлэх.

1.4. Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар:

Аудитаар өгч буй зөвлөмжийг хэрэгжүүлэн ажиллана.

2.Төсвийн гүйцэтгэлтэй холбоотой асуудал

2.1. Илрүүлэлт:

Төсөвт тусгаагүй эмнэлгийн зориулалттай 20,000.0 мянган төгрөгийн тоног төхөөрөмжийг урсгал зардлаас бэлтгэж, шилжүүлсэн, 8,271.2 мянган төгрөгийн ажил гүйлгээг зардлын эдийн засгийн ангилал хооронд гүйлгэн зарцуулж, гүйцэтгэлийг бодитой тайлагнаагүй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5-д "Төсвийн шууд захирагч нь төсвийн талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ: 16.5.5.батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах", 42 дугаар зүйлийн 42.7-д "Төсөвт зохицуулалт хийхдээ хөрөнгийн болон урсгал зардлыг хооронд нь шилжүүлэх, төсөвт тусгагдаагүй шинэ хөтөлбөр, арга хэмжээг санхүүжүүлэхийг хориглоно", ТБОНӨХБАҮХА тухай хуулийн 48 дүгээр зүйлийн 48.1-д "Захиалагч худалдан авах бараа, ажил, үйлчилгээний төлөвлөгөөний төслийг шаардлагатай бол техник, эдийн засгийн үндэслэлийн хамт дараа жилийн төсвийн төсөлтэй хамтад нь боловсруулж, харьяалах төсвийн ерөнхийлөн захирагчид хүргүүлнэ", Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 8/-д "төрийн өмчит хуулийн этгээдийн үл хөдлөх болон үндсэн хөрөнгөд хамаарах хөдлөх хөрөнгийг данснаас хасах санал, захиалгыг хянаж батлах, шинээр авах шийдвэр гаргах", Сангийн сайдын 2014 оны 55 дугаар тушаалаар баталсан "Төсвийн зарлагын эдийн засгийн ангилал"- тай тус тус нийцээгүй байна.

2.2. Эрсдэл:

Төсөвт тусгагдаагүй хөрөнгө бэлтгэх, холбогдох хууль, журам зөрчигдөх, холбогдох хууль, журам зөрчигдөх, төсвийг дотоод хяналтгүй, зориулалт бусаар зарцуулах;

2.3. Өгсөн зөвлөмж:

Батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулж, зохих зөвшөөрлийн дагуу хөрөнгө бэлтгэн шилжүүлж байх.

2.4. Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар:

Аудитаар өгч буй зөвлөмжийг хэрэгжүүлэн ажиллана.

3.Хөрөнгийн ашиглалттай холбоотой асуудал

3.1. Илрүүлэлт:

Албан тушаалын болон албан ажлын суудлын авто машин хэрэглэх эрх бүхий 3 албан тушаалтны ашиглаж байгаа автомашин нь тус яамны хөрөнгөнд бүртгэлгүй, харьяа болон байгууллагуудын эзэмшилд бүртгэлтэй байна.

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 2-т "Төрийн байгууллага, албан газар ... нь өөрт олгогдсон эд хөрөнгийн талаар дараахь эрх, үүрэгтэй: 1/ өөрт олгогдсон эд хөрөнгийн бүрэн бүтэн байдлыг хангаж, үйл ажиллагааныхаа зорилгод нийцүүлэн зориулалтын дагуу эзэмшиж, ашиглах", УСНББОУС-17 "Үндсэн хөрөнгө"-ийн 13 (а)-д "Үндсэн хөрөнгө гэдэг нь ...түрээслэхээр эсвэл захиргааны зориулалтаар ашиглаж буй байгууллагын эзэмшиж байгаа..." гэж тодорхойлсон заалтуудтай тус тус нийцэхгүй байна.

3.2. Эрсдэл:

Төсвийн хөрөнгийн ашиглалт, хамгаалалт үр ашиггүй байх, эзэнгүйдэх, хөрөнгийн засвар, үйлчилгээ, татвар төлбөр хураамжийн зардал гарч, төсвийн хөрөнгө арвилан хэмнэлтгүй зарцуулагдах.

3.3. Өгсөн зөвлөмж:

Үйл ажиллагаандаа ашигладаг автомашины эзэмшлийн асуудлыг шийдвэрлэх арга хэмжээг авч бүртгэлээр тавих хяналтыг сайжруулах.

3.4. Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар:

Аудитаар өгч буй зөвлөмжийг хэрэгжүүлэн ажиллана.

4.Өр төлбөрийн данстай холбоотой асуудал

4.1. Илрүүлэлт:

Тайлант онд 2,220.5 мянган төгрөгийн өглөг үүсгэсэн, мөн жилийн санхүүгийн тайлан гаргахын өмнө харилцагч байгууллагуудтай тооцоо нийлж, үлдэгдлийг баталгаажуулаагүй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-д "төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.2-т "Хөрөнгө, төлбөр тооцооны тооллогыг дараах тохиолдолд заавал хийнэ", 12.2.1-д "жилийн санхүүгийн тайлан гаргахын өмнө", 20 дугаар зүйлийн 20.2.6-д "эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах" гэж заасантай тус тус нийцээгүй байна.

4.2. Эрсдэл:

Санхүүгийн тайлан дахь авлага, өр төлбөрийн дансдыг үнэн зөв тайлагнагдсан эсэхийг баталгаажуулах боломжгүй болох, санхүүгийн тайлан материаллаг хэмжээний зөрчилтэй илэрхийлэгдэх.

4.3. Өгсөн зөвлөмж:

Төсвийг зүй зохистой удирдаж өр төлбөр үүсгэхгүй байх, санхүүгийн тайлан гаргахын өмнөх харилцагч байгууллагуудтай тооцоо нийлж акт үйлдэж байх.

4.4. Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар:

Аудитаар өгч буй зөвлөмжийг хэрэгжүүлэн ажиллана.

5. Мөнгөн хөрөнгийн данстай холбоотой асуудал

5.1. Илрүүлэлт:

Анхан шатны баримтын бүрдэл дутуу 47,138.6 мянган төгрөгийн ажил гүйлгээг бүртгэлд тусгасан нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.1-д "Анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан, мэдээллийг үнэн, зөв гаргах үндэслэл болно", 13.7-д "Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно" гэж заасантай тус тус нийцээгүй байна.

5.2. Эрсдэл:

Тухайн ажил гүйлгээ, тооцоолол үнэн зөв хийгдээгүй байх, төсвийн хөрөнгийг зориулалт бусаар зарцуулах.

5.3. Өгсөн зөвлөмж:

Анхан шатны баримтын бүрдлийг бүрэн хангаж бүртгэл тайланд тусгаж байх;

5.4. Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар:

"Төрийн алба хаасан хугацаа тогтоосон баримтыг нөхөн гаргаж өгсөн" гэсэн тайлбарыг ирүүлсэн боловч 1 хүнд тэтгэмж бодож олгосон баримтыг бүрэн ирүүлсэн гэж үзэн зөрчлийн дүнгээс хасаж тооцсон болно.

6. Нягтлан бодох бүртгэлтэй холбоотой асуудал

6.1. Илрүүлэлт:

Үндсэн цалин, нэмэгдэл, унаа хоолны хөнгөлөлт, урамшууллыг бодит гүйцэтгэлд үндэслэн тайлагнаагүй байна. Тухайлбал тайлант онд 204,559.5 мянган төгрөгийн урамшуулал бодож олгосныг үндсэн болон нэмэгдэл цалингийн зардлаар, унаа хоолны хөнгөлөлтийг бодит гүйцэтгэлээс 19,881.7 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй байдлаар тус тус тайлагнасан байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.2.3-д "төсвийн гүйцэтгэлийг хууль тогтоомжийн дагуу хэрэгжүүлж тайлагнах", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13.1-д "анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан, мэдээллийг үнэн зөв гаргах үндэслэл болно", Сангийн сайдын 2006 оны 388 дугаар тушаалаар баталсан НББ-ийн дансны зааврын 3.6-ийн а-д "Тайлангийн хугацаанд олговол зохих цалинг: Дт.Цалингийн зардал Кт.Цалингийн тооцоо", Сангийн сайдын 2014 оны 55 дугаар тушаалаар батлагдсан "Төсвийн зарлагын эдийн засгийн ангиллыг ашиглах заавар" зэрэг зүйл заалттай нийцээгүй.

6.2. Эрсдэл:

Санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээний тайланд зардлын гүйцэтгэл үнэн зөв илэрхийлэгдэхгүй байх, цалингийн зардалтай холбоотой үүссэн ажил гүйлгээ орхигдох, мэдээлэл хэрэглэгчдэд зөрүүтэй мэдээлэл хүрэх.

6.3. Өгсөн зөвлөмж:

Цалингийн зардлын бүртгэлийг бодит гүйцэтгэл, баримтыг үндэслэн Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйл, Сангийн сайдын 2006 оны 388 дугаар тушаалаар баталсан НББ-ийн дансны зааврын 3.6-д заасны дагуу бүртгэж, тайлагнаж байх.

6.4. Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар:

Аудитаар өгч буй зөвлөмжийг хэрэгжүүлэн ажиллана.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2021 оны 6 дугаар сарын 10-ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн жагсаалт

Огноо:	Аудитын нэр:	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамны 2020 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит	Аудитын код:
2020			САГ-2020/116/СТА-ТШЗ
Шалгагдсан байгууллагын нэр:	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам		Мянган төгрөг

№	Алдаа, зөрчлийн товч утга	Мөнгөн дүн	Аудитын байгууллагаас гаргасан шийдэл	Алдаа, зөрчилтэй асуудал гаргасан албан тушаалтны	
			Нэр	Албан тушаал	Овог нэр
	1	2	3	4	5
1	Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт хангаж ажиллаагүй, тайлант онд нийт 10 төрлийн мэдээллийг дутуу болон зөрүүтэй, 19 мэдээллийг хугацаа хоцроон мэдээлсэн.		Албан шаардлага өгөх	Төрийн нарийн бичгийн дарга, Нягтлан бодогч	Т.Жамбалцэрэн Т.Даваажаргал
2	Худалдан авах ажиллагаанд холбогдох хууль, журмыг мөрдөөгүй.	42,538.9	Албан шаардлага өгөх	Төрийн нарийн бичгийн дарга, Нягтлан бодогч	Т.Жамбалцэрэн Т.Даваажаргал
3	Тус яамны орон тоонд батлагдаагүй ч цалингийн зардал нь батлагдсан 14 үйлчилгээний ажилтан ажиллаж байна.		Зөвлөмж хүргүүлэх	Төрийн нарийн бичгийн дарга, Нягтлан бодогч	Т.Жамбалцэрэн Т.Даваажаргал
4	Төсөвт тусгагдаж батлагдаагүй хөрөнгө бэлтгэж шилжүүлсэн, зардлыг бүлэг хооронд гүйлгэн зарцуулж гүйцэтгэлийг бодитой тайлагнаагүй.	32,384.6	Зөвлөмж хүргүүлэх	Төрийн нарийн бичгийн дарга, Нягтлан бодогч	Т.Жамбалцэрэн Т.Даваажаргал
5	Тус яамны санхүүгийн тайланд бүртгэлгүй харьяа байгууллагуудын эзэмшлийн 3 авто машиныг ашиглаж байна.		Зөвлөмж хүргүүлэх	Төрийн нарийн бичгийн дарга, Нягтлан бодогч	Т.Жамбалцэрэн Т.Даваажаргал
6	Төсвийг зүй зохистой удирдаагүйгээс өглөг үүсгэсэн, мөн жилийн санхүүгийн тайлан гаргахын өмнө харилцагч байгууллагуудтай тооцоо нийлж, үлдэгдлийг баталгаажуулаагүй байна.	2,220.5	Зөвлөмж хүргүүлэх	Төрийн нарийн бичгийн дарга, Нягтлан бодогч	Т.Жамбалцэрэн Т.Даваажаргал
7	Анхан шатны баримтын бүрдэл дутуу ажил гүйлгээг бүртгэлд тусгасан.	47,138.6	Зөвлөмж хүргүүлэх	Төрийн нарийн бичгийн дарга, Нягтлан бодогч	Т.Жамбалцэрэн Т.Даваажаргал
8	Цалингийн зардлыг сар бүр бодит гүйцэтгэлд үндэслэн бүртгээгүй, үндсэн, нэмэгдэл, унаа хоолны хөнгөлөлт, урамшууллыг батлагдсан зардлын дансдын дагуу бодит гүйцэтгэлд үндэслэн тайлагнаагүй байна.		Зөвлөмж хүргүүлэх	Төрийн нарийн бичгийн дарга, Нягтлан бодогч	Т.Жамбалцэрэн Т.Даваажаргал
ДҮН		124,282.6			

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2021 оны 02 дугаар сарын 25

№ 37/АД160063

Улаанбаатар хот

С.А.Г. 2021/116/СТА-ТЧЗ

Зөрчил арилгах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд хийсэн Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамны 2020 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

- Тайлант онд нийт 42,538.9 мянган төгрөгийн шатахууны худалдан авалтад харьцуулалтын тендер зохион байгуулаагүй байна.

Энэ нь Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-т "Худалдан авах ажиллагаанд ил тод, өрсөлдөх тэгш боломжтой, үр ашигтай, хэмнэлттэй, хариуцлагатай байх зарчмыг баримтална", 8 дугаар зүйлийн 8.4-т "Тендер шалгаруулалтын журмыг сонгохдоо тухайн бараа, ажил, үйлчилгээний нийт төсөвт өртгийг үндэслэл болгоно" гэж заасныг болон Засгийн газрын 2013 оны 68 дугаар тогтоолоор баталсан "Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиллагаанд мөрдөх журмыг сонгоход баримтлах босго үнэ"-ийг тус тус мөрдөөгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-т "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох" журмын 4.2.1-т заасныг үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Худалдан авах ажиллагаанд гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах тендер зохион байгуулаагүй зөрчлийг арилган биелэлтийг 2021 оны 6 дугаар сарын 10-ны өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх;
2. Цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга Т.Жамбалцэрэн, нягтлан бодогч Т.Даваажаргал нарт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

АУДИТЫН ХОЁРДУГААР ГАЗРЫН
ЗАХИРАЛ, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ц.НАРАНЧИМЭГ

АХЛАХ АУДИТОР

Б.ЭРДЭНЭЗУЛ

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2021 оны 02 дугаар сарын 25

№ 38/АС160063

Улаанбаатар хот

СНТ- 2021/116/СТН-ПМЗ

Зөрчил арилгах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд хийсэн Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамны 2020 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

- Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст нийт 149 мэдээлэл байршуулахаас 10 төрлийн мэдээллийг дутуу болон зөрүүтэй мэдээлж, 19 мэдээллийг хугацаа хоцроон байршуулсан байна.

Энэ нь Шилэн дансны тухай хуулийн 4 дүгээр зүйл 4.1.1-д "мэдээлэл үнэн зөв, бодитой, иж бүрэн байх", 4.1.2-т "мэдээлэл ойлгомжтой, ач холбогдолтой байх", 4.1.3-т "тогтоосон хугацаанд, тогтмол, шуурхай мэдээлдэг байх", 6 дугаар зүйлийн 6.1.1, 6.1.6, 6.3.5, 6.4.1, 6.4.3, 6.4.4, 6.4.5, 6.4.7, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 48 дугаар зүйлийн 48.5-д "Захиалагч худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөг тухайн жилийн төсөв батлагдсанаас хойш нэг сарын дотор хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр нийтэд зарлан мэдээлнэ" гэж заасныг тус тус хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-т "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох" журмын 4.2.1-т заасныг үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст мэдээллийг дутуу болон зөрүүтэй мэдээлэх, хугацаа хоцроох, худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөө, тайлан гаргаагүй зэрэг зөрчлийг арилгаж биелэлтийг 2021 оны 6 дугаар сарын 10-ны өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх;
2. Цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга Т.Жамбалцэрэн, нягтлан бодогч Т.Даваажаргал нарт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

АУДИТЫН ХОЁРДУГААР ГАЗРЫН
ЗАХИРАЛ, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ц.Наранчимэг

Ц.НАРАНЧИМЭГ

АХЛАХ АУДИТОР

Б.Эрдэнэзул

Б.ЭРДЭНЭЗУЛ

[illegible]